

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

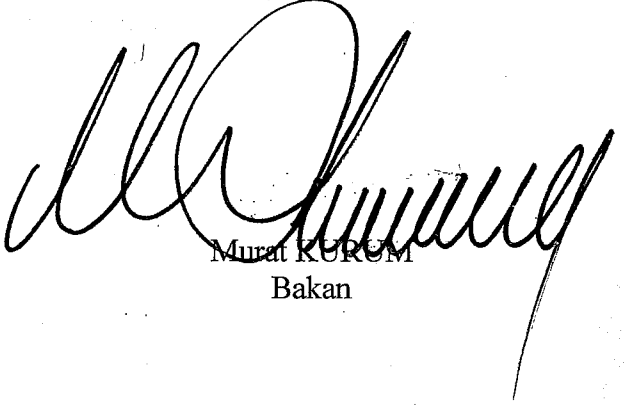
Sayı :30824082-610-3418461
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

12 Nisan 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (6 Adet, 6 Sayfa)
- Cevap Yazısı (51 Adet, 93 Sayfa)

7/58800

GK 117

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN YUNUS EMRE'NİN
TBMM 7/58800 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
DAİR SORULARI VE CEVAPLARI**

SORULAR:

İngiltere'de çıkan The Times Gazetesi'nin Greenpeace araştırmasına dayandırarak yayınladığı haberde "Türkiye'de çok sayıdaki yasa dışı atık merkezinde" toksik kimyasalların bulunduğu ve toprağın ciddi ölçüde kirlendiğinin ortaya çıktığı belirtilmiştir. Haberde atıf yapılan Greenpeace Raporu göre Adana'daki beş merkezden alınan toprak ve kül numuneleri plastiğin yakılmasından kaynaklı kimyasal kirlilik seviyelerinin ölçülmesi için bağımsız laboratuarlara gönderildi. Elde edilen sonuçlara göre zehirli aroma ve tefrafonal düzeyleri Türk topraklarında bugüne kadar tespit edilen en yüksek düzey olarak kayıtlara geçtiği belirtildi. Söz konusu bulguların kanser ve erken doğum gibi insan sağlığını son derece olumsuz etkileyen sonuçları olduğu uzmanlarca uzun zamandır dile getirilmektedir. Söz konusu haberde ülkemizin "yasa dışı atık merkezi" olarak belirtilmesi, Türkiye'nin ithal ettiği atıkların insan ve çevre sağlığına onarılmaz zararlar vermesi konuya ivedilikle önlem alınmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda;

- 1) Haberde geçen "Türkiye'de çok sayıdaki yasa dışı atık merkezi" iddiaları doğru mudur? Bu atık merkezleri hangi illerimizdedir? Yasa dışı atık merkezlerine yapılan cezai yaptırımlar nelerdir?
- 2) Söz konusu atık merkezlerinin denetimi kim/kimler tarafından yapılmaktadır? Bu denetimlerde tespit edilen bulgular nelerdir? Kurallara uymayan İşletmelere hangi iş ve işlemler uygulanmıştır?
- 3) Bu atık merkezlerine ilişkin yargıda devam eden dava süreçleri nelerdir?
- 4) Bakanlığınızın Türkiye'deki atık merkezlerinde toksik kimyasalların bulunmasına ilişkin herhangi bir ölçme-değerlendirme çalışması var mıdır? Bu merkezlerin çevresinde tespit edilen kirlilik nelerdedir?
- 5) Türkiye'ye atık merkezlerine gelen atıklar hangi ülkelerden ve ne miktardadır? Türkiye'nin son on yılda yurt dışından aldığı plastik atık miktarı, ülkeler ve yıllar itibarıyla ne kadardır?
- 6) Bakanlığınızca atık merkezlerine ilişkin alınan/alınacak olan önlemler nelerdir? Türkiye'nin İngiltere ve Almanya'dan yıllar itibarıyla yaptığı plastik atık ithalat miktarları nelerdir?
- 7) Türkiye başka hangi ülkelerden plastik atık ithal etmektedir? Bu ithalatın miktarları nelerdir?
- 8) Türkiye'nin yıllık plastik atık ithalinden kazancı nedir?
- 10) İnsan ve çevre sağlığına onarılmaz zararlar veren plastik atık ithalatının tamamen yasaklanması/durdurulması ilişkin çalışma ve planlama yapılmakta mıdır?

CEVAPLAR:

2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna istinaden çıkarılan diğer meri mevzuat hükümleri uyarınca, yalnızca geri kazanım faaliyeti gerçekleştirilmesi amacıyla atık ithalat izni verilen atık işleme tesisleri ve atıkların ulaştığı geri kazanım faaliyeti gösteren tesisler, atıkların Türkiye gümrük bölgesine gireceği sınır gümrük idaresinin bulunduğu 17 ildeki 27 ihtisas gümrük kontrol noktasında incelemeler başta olmak üzere, bu atıkların ülkeye girişinden itibaren yurtiçinde toplanmasından taşınmasına ve geri kazanımından prosesin kaçınılmaz sonucu olarak, ortaya çıkan bakiye atıkların bertaraf edilmesine kadar olan tüm süreç; Bakanlığımız ve İl Müdürlüğümüzde görevli denetim personelleri tarafından sürekli olarak ve titizlikle denetlenmektedir.

Atıkların depolanması, taşınması, işlenmesi, geri kazanılması veya bertaraf edilmesiyle ilgili faaliyetler Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği'ne tabi olup, gerekli çevresel izinleri olmadan, atık geri kazanımı yaptığı tespit edilen işletmeler, gerekli idari para cezaları uygulanarak faaliyetten men edilmektedir.

Mevzuat hükümleri kapsamında; atıkların ithalat için uygun olup olmadığı başvuru belgeleri ve fiziki kontrol sonuçlarına göre değerlendirilmekte ve atıkların ithalatı yasak olan atık listesinde yer alıp almadığı, başka atık ya da malzemeler ile karışıp karışmadığı, kirli kontamine ve tehlikeli atık grubunda olup olmadığı, yasaklı veya diğer atık kodları/GTİP tarife kodları altında ülkeye girişinin yapılıp yapılmadığı kontrol edilmekte, gerekli görülmesi halinde de atığın tehlikeli maddeyle kontamine olup, olmadığına dair elementel analiz yaptırılmaktadır.

Bu doğrultuda; Bakanlığımıza ve İl Müdürlüklerimize ulaşan tüm şikayetler ihbar niteliğinde kabul edilerek, gümrük kontrol noktalarında, geri dönüşüm tesislerinde ve atıkların işleme tesislerine ulaştığı ana kadar olan her yerde gerekli inceleme ve denetimler yapılmakta olup, çevre kirliliğine yol açan atık üreticilerinin ve/veya atık ithalatı gerçekleştiren firmaların tespit edilmesi durumunda Mevzuatımız çerçevesinde gerekli iş ve işlemler yapılmaktadır. Yapılan kontrol ve incelemeler neticesinde; ithalatı uygun bulunmayan atıklara onay verilmemekte olup, kota aşımı yaptığı veya Mevzuata aykırı bir şekilde geri dönüşüm faaliyeti gerçekleştirdiği tespit edilen tüm tesislere de Çevre Kanununun ilgili maddeleri gereğince idari yaptırımlar uygulanarak Geçici Faaliyet Belgesi/Çevre İzin ve Lisans Belgesi ve bu belgeye esas olarak ithalat yapmasına izin verilen Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi iptali yapılarak faaliyetten men kararı verilmekte ve ithalata uygun olmadığı tespit edilen atıklara ilişkin de "Mahrece İade Kararı" alınarak ilgili ülkeye geri gönderilmesi sağlanmaktadır. Bununla beraber, çevreyi kirlettiği tespit edilen işletmeler/kişiler hakkında da Türk Ceza Kanununun ilgili hükümleri uyarınca Cumhuriyet Savcılıklarına suç duyurularında bulunmaktadır.

Bakanlığımızca bölgede inceleme ve denetim işlemleri gerçekleştirilmiş olup, 16 Şubat 2022 tarihlerinde atık dökümü yapılan 33 farklı lokasyondan numuneler alınarak, analiz yapılmak üzere Bakanlığımızın Çevre Referans Laboratuvarına gönderilmiştir. Analiz sonuçlarının tamamlanmasını müteakip, konu ile ilgili detaylı durum değerlendirmesi yapılacaktır. Bu doğrultuda, Adana İlnde bulunan geri kazanım ve toplama ayırma tesisleri de dahil olmak üzere, atık işleme tesislerin bulunduğu tüm illerde gerekli denetimler ithalat kontrollerinin titizlikle gerçekleştirilmesi ve uygun olmayan atıkların iade edilerek, Mevzuata aykırı faaliyet gösteren tesislerle ilişkin olarak da gerekli işlemlerin yapılması hususunda Taşra Teşkilatımıza talimat verilmiştir. Adana İlnde özelinde, Gümrük bölgelerinde yapılan denetimlerin yanı sıra geri kazanım konusunda faaliyet gösteren işletmelerde 133 çevre denetimi yapılmış, 29 tesisin faaliyeti durdurulmuş, yaklaşık 7 Milyon TL idari para cezası uygulanmıştır. 2018 yılından günümüze kadar Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatımızca atık bertaraf ve geri dönüşüm tesislerine yönelik 29.962 adet denetim gerçekleştirilmiş olup, Çevre Kanununa aykırı faaliyette bulunduğu tespit edilen işletmelere toplam 298.622.584,87 TL idari para cezası uygulanmıştır.

İthalat uygulamalarında atığa ait hem GTİP numarası hem atık kodu bazlı ikili kodlama sistemi ile işlemler yürütülmektedir. Eşya Türkiye gümrük sahasına geldiğinde yine aynı şekilde hem Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü uzman personellerince, hem de Gümrük Muhafaza memurlarınca fiziki denetimi yapılmaktadır. Şüphe duyulan eşyanın Gümrük Laboratuvarlarında numune analizi ile GTİP tayini ve uzman personellerimizce detaylı incelenen atık kodu değerlendirmesi yapılmaktadır. Yanlış beyan edilen atığın tespiti halinde Bakanlığımızca yayımlanan Atık İthalatı Uygulama Genelgelerinde yer alan ciddi müeyyideler ve takipler bu tip işlemlere tevessül edilmesinin önüne geçmektedir. Atık ithalat işlemleri; "atık ve metal hurda ihtisas uygulaması" ile 104 Seri No.lu Gümrük Genel Tebliği (Gümrük İşlemleri) çerçevesinde yürütülmektedir. Söz konusu uygulama kapsamında yetkili gümrük müdürlükleri ihtisas gümrüğü olarak anılmaktadır. 17 ilde toplam 27 adet ihtisas gümrüğü faaliyet göstermektedir. İthalat uygunluk denetimleri sınır gümrüğünün bulunduğu illerdeki Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimizce yapılmaktadır.